

WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALECTEN

UNIVERSITEIT GENT

Vakgroep Nederlandse Taalkunde

Blandijnberg 2

9000 Gent

VRAGENLIJST 182

SEPTEMBER 2008

DE WERELD 2

Dialect van :(stad, dorp, gehucht, wijk),

.....(gemeente).(prov.)

GESPROKEN DOOR :

Naam :

Geboorteplaats :

Geboortjaar :

Waar opgegroeid :

(vroeger) beroep :

In welke gemeente werd beroep uitgeoefend :

Dialect van moeder :

Dialect van vader :

Dialect van echtgeno(o)t(e) :

Ik ben naar school geweest tot jaar

Datum van invullen van vragenlijst :

Adres en telefoonnummer :

.....

.....

OPGETEKEND DOOR :

Naam :

Geboorteplaats :

Geboortjaar :

Dialect :

(vroeger) beroep :

Ik ben naar school geweest tot jaar.

Hoogste diploma :

Adres en telefoonnummer :

.....

.....

Beste medewerker/ster,

Deze vragenlijst moet dienen voor een dialectwoordenboek. Wilt u er dus zorg voor dragen dat u steeds woorden geeft die in uw dialect gebruikelijk waren of zijn. Tracht de dialectuitspraak zo goed mogelijk weer te geven. Maak u echter geen zorgen als dat soms moeilijk blijkt te zijn. Elke aanduiding, hoe onvolmaakt ook, is welkom.

Vul ook de eerste bladzijde (met naam, geboorteplaats enz.) zo nauwkeurig mogelijk in. Mogen we u vragen de vragenlijst in te vullen voor slechts één plaats en niet voor een hele streek? Na 'dialect van : ...' hoort de naam te staan van één bepaalde plaats van voor de gemeentefusies, niet de naam van een streek.

6. HOEDANIGHEDEN (VERVOLG DE WERELD 1)

Hoe noemt u in uw dialect:

1. Iets zeer groots in zijn soort? Bv. (gezegd tegen iemand die een grote vis gevangen heeft): <i>Wat een ...!</i>	
2. Iets dat zeer klein is in zijn soort? Bv. (gezegd tegen iemand die een kleine vis gevangen heeft): <i>Wat een ...!</i>	
3. Klein van in- of doorgang, niet breed, met weinig ruimte? Bv. in de zin: <i>Daar kan ik niet parkeren, die parkeerplaats is me veel te ...</i>	
4. Afwijkend van de rechte richting, niet recht of niet rechthoekig? Bv. in de zin: <i>Het schilderij hangt niet recht, maar ...</i>	
5. Plat, zonder verheffingen of diepten? Bv. in de zin: <i>Voordat je begint te vloeren, moet de grondlaag ... gemaakt worden.</i>	
6. De grond effen maken, voordat men begint te vloeren, of voordat men er gras op zaait?	
7. Een bocht in de weg?	
8. Kent u een aparte benaming voor een scherpe bocht? Bv. in de zin: <i>Op die plaats zijn al veel verkeersongevallen gebeurd, want er is daar een ...</i>	
9. De omtrek van een figuur? Bv. in de zin: <i>Om de ... van een vierkant te berekenen, moet je de vier zijden optellen.</i>	
10. Een cirkel?	

11. Een heel klein rond vlekje in een contrasterende kleur, een punt? Bv. in de zin: <i>De meeste lieveheersbeestjes zijn rood met zwarte ...</i>	
12. Een bolvormige verhevenheid op het menselijk lichaam, bv. als gevolg van een insectenbeet? Bv. in de zin: <i>De ... op zijn hand bleek een gezwel te zijn.</i>	
13. Een bolvormige verhevenheid in de bekleding van een vloer of een muur? Bv. in de zin: <i>Als je linoleum legt, moet je zorgen dat de ondergrond heel effen is, want anders krijg je ... in je vloerbekleding</i>	
14. Een kleine, bolvormige verhevenheid in een terrein, een onverharde weg, e.d. ? Bv. in de zin: <i>Langs dat pad is het gevaarlijk fietsen, het wegdek zit vol putten en ...</i>	
15. Een smalle langwerpige verhoging op een oppervlak, waardoor dat oppervlak niet meer effen is? Je vindt zulke verhogingen bijvoorbeeld onder aan een pilsglas, of aan een handvat voor betere grip. Bv. in de zin: <i>De ... op de hals van de fles zorgen voor een betere grip.</i>	
16. Een scherpe, opstaande rand, zoals de rand van een trottoir of van een drempel? Bv. in de zin: <i>Hij gleed uit en viel met zijn hoofd op de ... van de drempel.</i>	
17. De onregelmatige stukken waarin een voorwerp van glas, aardewerk of steen uiteenvalt bij het breken? Bv. in de zin: <i>Hij liet zijn glas vallen. De grond lag vol...</i>	
18. Hoe zegt u: ‘aan scherven vallen’?	

19. Kent u humoristische uitdrukkingen hiervoor?	
20. Een deuk in een metalen oppervlak, bv. de carrosserie van een auto? Bv. in de zin: <i>Ik ben tegen de garagepoort gereden en nu zit er een ... in mijn auto.</i>	
21. De toestand van het donker zijn? Bv. in de zin: <i>Ineens viel de elektriciteit uit en we moesten in de / het ... op zoek naar kaarsen.</i>	
22. Hoe zegt u: 'bij daglicht' in tegenstelling tot 'in de duisternis'? Bv. in de zin: <i>Het is nu te donker om nog te behangen, we zullen dat morgen in /bij ... doen.</i>	
23. Hoe noemt u de toestand van halve duisternis nadat de zon is ondergegaan maar het nog niet echt donker is?	
24. Niet of nauwelijks verlicht?	
25. Zeer donker, zodat je (bijna) niets ziet? Bv. in de zin: <i>Het licht viel uit en plots was het ... in de zaal.</i>	
26. Donker worden, m.b.t. het vallen van de avond? Bv. in de zin: <i>We gaan naar huis, want het begint ...</i>	
27. Donkerder worden, bv. gezegd van bepaalde kleuren? Bv. in de zin: <i>Vroeger was ze blond, maar met het ouder worden begint haar haar te ...</i>	
28. Helder, niet verduisterd, gezegd van licht? Bv. in de zin: <i>Zal ik het licht aansteken? Neen, het is hier ... genoeg.</i>	

29. Hoe beschrijft u een kleur die niet donker is? Bv. in de zin: <i>Kleren in ... kleuren moet je vaker wassen dan donkere kleren.</i>	
30. Niet helder, onzuiver, gezegd van vloeistoffen? Bv. in de zin: <i>Dat bier is volgens mij overtijd. Het ziet er ... uit.</i>	
31. 'Licht bevuild', vooral in verband met textiel? Bv. in de zin: <i>Echt vuil is dat hemd nog niet, maar je kunt het toch beter wassen, want het is al een beetje ...</i>	
32. Schimmelvlekken vertonen, gezegd van textiel? Bv. in de zin: <i>De was is maar half gedroogd, je moet hem in huis openhangen want als je hem in de mand laat liggen zal hij zeker ...</i>	
33. Kent u een dialectwoord voor 'schaduw'? Bv. in de zin: <i>Ik ben geen zonneklopper, in de zomer zit ik het liefste in de/het ...</i>	
34. Glanzen, een glans afgeven? Bv. in de zin: <i>Ik moet dringend het koper eens poetsen, zodat het weer gaat ...</i>	
35. Een sterk, beweeglijk licht verspreiden, zodat het pijn doet aan de ogen? Bv. in de zin: <i>Ik moet mijn zonnebril opzetten, want de zon ... in mijn ogen.</i>	
36. Warm en levendig, maar niet onrustig stralen of glanzen, vaak gezegd van de sterren of van iemands ogen? Bv. in de zin: <i>Toen ik vertelde dat hij snoep kreeg, begonnen zijn ogen te ...</i>	
37. Heeft u een dialectbenaming voor het woord 'kleur'?	

38. Rustige kleuren, die niet bijzonder in het oog springen? Bv. in de zin: <i>Die vrouw valt niet graag op, ze kleedt zich altijd in ... kleuren.</i>	
39. Schreeuwerig, erg in het oog springend, gezegd van sprekende kleuren? Bv. in de zin: <i>Zo'n rok zou ik nooit kopen, de kleur is veel te ...</i>	
40. Kent u een dialectbenaming voor de kleur paars?	
41. Lichtpaars dat sterk naar roze neigt?	
42. Kent u een dialectbenaming voor de kleur geel?	
43. Hoe noemt u Turks blauw, d.i. een kleur tussen groen en blauw?	
44. Heeft u specifieke benamingen voor andere kleursoorten? Zo ja , gelieve de dialectbenaming te geven en een omschrijving van de bedoelde kleur.	
45. Borstelig, ruw, niet glad? Bv. in de zin: <i>Als je geen wasverzachter gebruikt, kunnen je kleren ... aanvoelen.</i>	
46. Sterke, onaangename geluiden die door elkaar heen klinken? Bv. in de zin: <i>Ik versta je niet met al dat/die ...hier rondom mij.</i>	
47. Lawaai maken? Bv. in de zin: <i>Onze burens kunnen nogal Soms horen we ze tot in huis bezig.</i>	

48. Een scherp, schurend, onaangenaam geluid voortbrengen, gezegd van een deur? Bv. in de zin: <i>Ik moet dringend wat olie aan de deur smeren, ze ... elke keer dat ze open of dicht gaat.</i>	
49. Het scherpe, onaangename geluid dat geproduceerd wordt wanneer bijvoorbeeld iemand een viool mismeestert?	
50. Het geluid geven van een scherp voorwerp dat over een hard oppervlak schraapt? Bv. in de zin: <i>Ik kan er niet tegen als de kinderen met hun vork op hun bord ...</i>	
51. Het geluid van bladeren die aan de bomen hangen, wanneer de wind erdoor waait?	
52. Het geluid van droge bladeren onder de voeten van wandelaars?	
53. Het geluid van muizen op zolder? Bv. in de zin: <i>Ik hoor de muizen op de graanzolder...</i>	
54. Een scherp geluid dat een fluitketel maakt wanneer het water kookt? Bv. in de zin: <i>De waterketel begon te ...</i>	
55. Een ruisend-brommend geluid maken, bv. gezegd van een kacheltje of een bromfiets? Bv. in de zin: <i>Ik zou mijn fiets graag inruilen voor een lichte motorfiets, maar ik vind het vervelend dat die zo ...</i>	
56. Een sterk rommelend of dreunend geluid maken, gezegd van bv. een kanon of een storm? Bv. in de zin: <i>De oorlogsslachtoffers horen in hun slaap nog steeds kanonnen ...</i>	

57. Hevig kloppen, bijvoorbeeld met de vuist op een deur? Bv. in de zin: <i>Hij stond op de deur te ..., maar ze wilde niet opendoen.</i>	
58. Een knappend geluid voortbrengen, stille plofjes doen horen, bijvoorbeeld gezegd van takjes in de haard? Bv. in de zin: <i>De takjes zijn aan het ... in de haard.</i>	
59. Hard klinken? Bv. in de zin: <i>Zet die radio wat stiller, hij staat veel te ...</i>	
60. Dof, gedempt, niet helder klinkend? Bv. in de zin: <i>Er viel een handdoek over de radio, waardoor hij ... klonk.</i>	
61. Geluidsnabootsing van een harde klap of een plotse val? Bv. in de zin: <i>Hij viel van vijf treden hoog. Was me dat een ...!</i>	
62. Een onwelluidende, trillende klank voortbrengen, gezegd van loszittende voorwerpen die in beweging gebracht worden? Bv. in de zin: <i>Ik moet met mijn fiets naar de fietsenmaker, want zodra ik vertrek, begint er vanalles te ...</i>	
63. Galmen, weerklinken, gezegd van een geluid dat door de weerkaatsing versterkt wordt? Bv. in de zin: <i>In een nieuwbouw zonder wand- en vloerbekleding en zonder gordijnen ... alles wat je zegt.</i>	
64. Een onaangename reuk afgeven? Bv. in de zin: <i>Ik hou niet van kazen die ...</i>	

7. GETAL EN HOEVEELHEID

Hoe noemt u in uw dialect:

65. Een klein aantal? Bv. in de zin: <i>Ik moet nog ... bladzijden lezen en dan is mijn boek uit.</i>	
66. Een bos van samengebonden stro? Bv. in de zin: <i>Hij droeg een ... stro onder zijn arm.</i>	
67. Een takkenbos, d.i. een samengebonden bos rijshout, vroeger gebruikt om ovens en fornuizen te stoken?	
68. Een samengebonden bosje prei, wortels, radijzen, ...? Bv. in de zin: <i>Wil je een ... prei meebrengen van de groenteboer?</i>	
69. Een min of meer ordeloze menigte van al of niet bijeenhorende zaken? Bv. in de zin: <i>Wat een ... ! Ik moet dringend eens opruimen.</i>	
70. Een ruimte die vol ordeloze zaken ligt en die dus dringend moet worden opgeruimd? Bv. in de zin: <i>Ruim je kamer op! Het is een echt(e) ...</i>	
71. Kent u uitdrukkingen om te zeggen: 'alles ligt hier wanordelijk door elkaar'?	
72. De dialecten kennen verschillende woorden om een hoeveelheid van iets te noemen. Wat is in uw dialect het meest algemene woord voor 'een hoeveelheid'? (zie ook volgende vraag) Bv. een ... stenen, boeken, takken, fietsen, aarde, huizen, kinderen, volk, hout, flessen...	

73. Naast het woord dat u invulde bij de vorige vraag zijn er ook specifiekere woorden gebruikelijk, naargelang van de zaak of zaken waaruit de genoemde hoeveelheid bestaat. Welk dialectwoord met betekenis ‘een zekere hoeveelheid’ zou u gebruiken in verband met de volgende zaken (dat kan evt. hetzelfde woord zijn als dat van vraag 67): (a) een aardappelen. Bv. in de zin: <i>Pak die zak en ga naar de boer om een ...patatten van een kilo of tien.</i> (klik, kluts)	
(b) een bonen. Bv. in de zin: <i>Mijn buurman heeft mij een ... bonen gebracht uit zijn tuin.</i> (portie, potie)	
(c) een vis. Bv. in de zin: <i>Ik ben naar de vismarkt geweest en heb daar een ...pladijsjes gekocht.</i> (portie, potie, zootje)	
(d) een ... mayonaise, ketchup e.d. Bv. in de zin: <i>De man van 't frietkot smeeft een grote ... mayonaise op mijn zak frieten</i> (klik, klak, kwak, klets)	
74. Welk dialectwoord met betekenis ‘grote hoeveelheid’ gebruikt u in verband met volgende zaken? (a) een ... miserie. Bv. in de zin: <i>Trek je die zaak niet aan want je zult er een ... miserie van krijgen.</i> (hoop, hopen, boel)	
(b) een klachten. Bv. in de zin: <i>Bij het gemeentebestuur is een ...klachten binnengekomen over geluidsoverlast</i> (hoop, resem, reek, root)	

(c) een ... volk. Bv. in de zin: <i>Er moet daar iets gebeurd zijn want er staat daar een ... (van) volk.</i> (bende, breul, schrik)	
(d) een ... werk. Bv. in de zin: <i>Voor ik op vakantie vertrek heb ik nog een ... werk te verzetten.</i>	
75. Een kleine, met één beweging uit het vat, fles of kan geschonken hoeveelheid vloeistof? Bv. in de zin: <i>Vader giet 's avonds altijd een ... cognac in zijn koffie.</i>	
76. Kleine hoeveelheid poederachtige stof? Bv. in de zin: <i>Ik doe een ... zout in mijn soep.</i>	
77. Kleine hoeveelheid haren of draden? Bv. in de zin: <i>Ik wreef door zijn haar en er kwam een ... haar los.</i>	
78. Een dun, afgebroken of loslatend blaadje van een harde of droge stof, bv. gezegd van kalk of roest? Bv. in de zin: <i>De chauffagebuis moet dringend geverfd worden, want er liggen overal witte ... op de grond.</i>	
79. Klein, afgespleten deeltje, vooral van hout gezegd? Bv. in de zin: <i>Er zit een ... in mijn vinger.</i>	
80. Afgesneden plat stukje? Bv. bij de slager: <i>Voor mij een ... hesp a.u.b.</i>	
81. Afgevallen of afgebroken deel van een vaste stof? Bv. in de zin: <i>Het plaasteren beeldje viel om en er was een ... af.</i>	
82. Helemaal, geheel? Bv. in de zin: <i>Door die felle wind bleef er niets meer over van mijn paraplu. Hij is ... kapot.</i>	

83. Helemaal leeg, onder meer gezegd van een fles of een glas waar geen druppel meer in zit? Bv. in de zin: <i>Er is geen druppel jenever meer, de fles is ...</i>	
84. Minder worden, slinken? Bv. in de zin: <i>Nadat de kinderen de doos zagen staan, begon de hoeveelheid snoep snel te ...</i>	
85. Niet veel? Bv. in de zin: <i>Het evenement was geen succes. Er kwam maar ... volk opdagen.</i>	
86. Moeilijk te verkrijgen, vooral gezegd van koopwaar? Bv. in de zin: <i>In de oorlog was boter ...</i>	
87. Aandeel, het deel dat iemand toegewezen is? Bv. in de zin: <i>Als elk zijn ... krijgt, dan komt er geen ruzie van.</i>	
88. De hoeveelheid die men in een hand kan nemen? Bv. in de zin: <i>Hij nam (een) ... kersen uit de emmer.</i>	
89. De hoeveelheid die men met de armen kan omvatten? Bv. in de zin: <i>Hij bracht (een) ... hout naar binnen.</i>	
90. De hoeveelheid vloeistof of voedsel die men in één keer in de mond kan nemen?	
91. De hoeveelheid die men in een schort kan dragen? Bv. in de zin: <i>De boerin bracht een ... appels mee uit de boomgaard.</i>	
92. Een afgescheiden, min of meer bolvormig vochtdeeltje? Bv. in de zin: <i>Er is een ... olie op de vloer gevallen.</i>	

8. VERHOUDINGEN, VERANDERING, BEWEGING

Hoe noemt u in uw dialect:

93. Belangrijk, van grote betekenis? Bv. in de zin: <i>Een goede gezondheid is ... in het leven.</i>	
94. Onbelangrijk? Bv. in de zin: <i>Voor hem is geld...</i>	
95. In hoge mate? Bv. in de zin: <i>Toen haar dochter 's avonds niet naar huis kwam, begon moeder ... ongerust te worden.</i>	
96. Een vergissing in het algemeen?	
97. Een onjuistheid in een berekening? Bv. in de zin: <i>Ge hebt niet goed geteld, dat moet een ... zijn.</i>	
98. Een vergissing bij het telefoneren? Bv. in de zin: <i>Ik heb het verkeerde nummer gedraaid. Excuseer, het is een ...</i>	
99. Een mankement aan iemands karakter? Bv. in de zin: <i>Gierigheid is zijn grootste ...</i>	
100. Kent u benamingen voor (oude) lengtematen? Zo ja, gelieve de benaming te geven en te omschrijven hoeveel die lengtemaat precies inhoudt.	
101. Al lopend een afstand meten door het aantal stappen te tellen?	
102. Kent u benamingen voor (oude) gewichtsmaten? Zo ja, gelieve de benaming te geven en te omschrijven hoeveel die gewichtsmaat precies inhoudt.	
103. Inhoudsmaat van een vijfde deel van een liter, ofwel twee deciliter?	

104. Inhoudsmaat van een vierde deel van een liter?	
105. Inhoudsmaat van een halve liter?	
106. Inhoudsmaat van vijf liter, gebruikt voor appels, aardappelen, enzovoort?	
107. Inhoudsmaat van 12,5 liter, ofwel een achtste deel van een hectoliter?	
108. Inhoudsmaat van 25 liter?	
109. Inhoudsmaat van 30 liter?	
110. Inhoudsmaat van honderd liter?	
111. Inhoudsmaat van 250 liter?	
112. Inhoudsmaat van duizend liter?	
113. Kent u nog andere inhoudsmaten? Zo ja, gelieve de benaming te geven en een omschrijving van de inhoudsmaat.	
114. In vele opzichten gelijk zijn aan iemand of iets? Bv. in de zin: <i>Die jongen zijn vader.</i>	
115. Wisselen, sprekende van geld? Bv. in de zin: <i>Kun je soms een briefje van tien euro ... in/voor twee van vijf?</i>	
116. Omruilen? Bv. in de zin: <i>Ik zou dat Kuifjesalbum willen ... voor een album van Suske en Wiske.</i>	

117. Een rij, gezegd van huizen? Bv. in de zin: <i>Ze hebben in de Stationstraat een hele ... huizen afgebroken.</i>	
118. In de war, gezegd van haar? Bv. in de zin: <i>Door het fietsen is mijn haar helemaal ...</i>	
119. In de war, gezegd van een bol garen? Bv. in de zin: <i>De kat heeft met de wol gespeeld en nu is ze helemaal ...</i>	
120. Door elkaar mengen? Bv. in de zin: <i>Voor die kleur moet je twee verfsoorten ...</i>	
121. Met de binnenkant naar buiten? Bv. in de zin: <i>Geen wonder dat je de knopen van je hemd niet vindt, je hebt het ... aangedaan..</i>	
122. Met de buitenkant naar binnen? Bv. in de zin: <i>Wollen kledingstukken moet je ...keren voordat je ze in de wasmachine doet.</i>	
123. Met de voorkant naar achteren? Bv. in de zin: <i>Je hebt je T-shirt ... aangetrokken, want het motief staat op je rug.</i>	
124. Met de onderkant naar boven? Bv. in de zin: <i>Geen wonder dat je de tekst niet kunt lezen, je houdt het blad ...</i>	
125. Tot een snoer verenigen, gezegd van voorwerpen die doorboord zijn, zoals parels of kralen? Bv. in de zin: <i>Ik ben die parels op een draad aan het ...</i>	
126. Slap worden en geur en kleur verliezen, gezegd van bloemen? Bv. in de zin: <i>Je moet de bloemen water geven, anders gaan ze ...</i>	

127. Geschieden, voorvallen? Bv. in de zin: <i>In dat huis ... soms rare dingen.</i>	
128. Verbleken, verkleuren door de invloed van het licht, gezegd van textiel? Bv. in de zin: <i>Ik hang mijn kleren nooit in de zon te drogen, want ik wil niet dat ze ...</i>	
129. Rood- of bruingele bedekking die ontstaat op ijzer of staal, vooral wanneer het in aanraking komt met vocht? Bv. in de zin: <i>Het mes heeft te lang in het water gelegen en zit nu vol ...</i>	
130. Roest worden, gezegd van ijzer of staal? Bv. in de zin: <i>Ik bewaar mijn messen altijd waar er geen vocht aan kan, want ik zou niet willen dat ze ...</i>	
131. Een rammelend geluid maken, bv. doordat iets wat vast hoort te zitten te veel speling heeft? Bv. in de zin: <i>Je moet de vensterluiken eens wat beter vast zetten, want zodra het waait beginnen ze te ...</i>	
132. Beschadigen? Bv. in de zin: <i>Ik laat mijn auto nooit op straat staan, want ik ben bang dat iemand hem 's nachts zal ...</i>	
133. Herstellen? Bv. in de zin: <i>Mijn fiets is kapot; ik hoop dat de fietsenmaker hem nog kan ...</i>	
134. Kapotmaken, vernielen? Bv. in de zin: <i>Miekes broer mag niet met haar speelgoed spelen, want ze is bang dat hij het zal ...</i>	
135. Bevuilen, vuil maken? Bv. in de zin: <i>Doe een schort aan, anders gaat ge uw bloes weer ...</i>	

136. Zich samentrekken door het verlies of het opnemen van vocht, onder inwerking van temperatuurverhoging of – verlaging? Bv. in de zin: <i>Je mag je bloes niet op 60° wassen, want dan zal ze ...</i>	
137. Erger worden, bv. gezegd van een ziekte?	
138. Snel, met grote snelheid? Bv. in de zin: <i>Die wagen rijdt veel te ...</i>	
139. Traag, met geringe snelheid? Bv. in de zin: <i>Hij fietst zo ... dat hij bijna omvalt.</i>	